

o. dr hab. Sebastian Wiśniewski OMI
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydział Teologiczny

**RECENZJA DOROBKU NAUKOWEGO O. DRA MICHAŁA CHABERKA OP
W ZWIĄZKU Z PROWADZONYM POSTĘPOWANIEM
O NADANIE STOPNIA NAUKOWEGO DOKTORA HABILITOWANEGO
W DZIEDZINIE NAUK TEOLOGICZNYCH, W DYSCYPLINIE: NAUKI
TEOLOGICZNE**

1. Podstawa prawna.

- a) Art. 219 ust. 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U.2018 poz. 1668).
- b) Recenzję dorobku o. dra Michała Chabeka OP sporządzam w związku z powołaniem mnie na recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym (podstawa: podjęcie przez podmiot habilitujący Uchwały nr 21-2024/2025 z dnia 26 lutego 2025 r.), o czym zostałem poinformowany pismem WT/III/2024/2025 z dnia 12 marca 2025 r., skierowanym przez Wydział Teologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, na podstawie decyzji Rady Doskonałości Naukowej, podjętej 7 lutego 2025 r.

2. Wymóg prawny (1). Stwierdzenie posiadania stopnia doktora (por. art. 219. ust. 1 pkt 1, Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*).

Michał Chaberek OP jest absolwentem Wydziału Teologicznego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Studia ukończył w 2006 roku, uzyskując tytuł zawodowy magistra na podstawie pracy: „Papież wobec problemów teologicznych XIX wieku”. Na tym samym Wydziale uzyskał w 2008 roku licencjat kościelny, przedstawiając pracę: „Magisterium Kościoła o wolności od Wielkiej Rewolucji Francuskiej do Soboru Watykańskiego II”. Trzy lata później, w 2011 roku, Habilitant - na podstawie rozprawy doktorskiej „Kościół katolicki wobec debat teologicznych dotyczących teorii ewolucji” oraz po złożeniu wymaganych

egzaminów - uzyskał stopień naukowy doktora nauk teologicznych w zakresie teologii fundamentalnej, nadany uchwałą Rady Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 19 grudnia 2011 roku.

Stwierdzam, że o. dr Michał Chaberek spełnia wymóg prawny – posiadanie stopnia naukowego doktora – niezbędny do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego (por. art. 219 ust. 1 pkt 1, Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*).

- 3. Wymóg prawny (2). Stwierdzenie, czy wśród wskazanych do oceny osiągnięć naukowych znajduje się co najmniej 1 monografia naukowa wydana przez wydawnictwo, które w roku opublikowania tej monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. A (art. 219 ust. 2 Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*).**

Doktor Michał Chaberek OP jako swoje główne osiągnięcie naukowe przedstawił monografię zatytułowaną: „Wiedza a ewolucja. O tym jak teologia, filozofia i nauki przyrodnicze łączą się w pytaniach o początki”, Kęty: Marek Derewiecki 2024. Monografia została opublikowana w Wydawnictwie Marek Derewiecki, które znajduje się w wykazie wydawnictw Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, posiadając unikatowy identyfikator wydawnictwa nr 69600. Monografia liczy 349 stron i posiada następującą strukturę: przedmowa (s. 3-5), wstęp (s. 7-8), rozdział I (s. 9-102), rozdział II (s. 103-215), rozdział III (s. 216-321), podsumowanie i wnioski (s. 322-323), bibliografia (s. 324-339), indeks osób (s. 340-345) i spis treści (s. 346-349). Recenzentami monografii są naukowcy znani w środowisku akademickim w Polsce: dr hab. Jacek A. Prokopski, prof. Politechniki Wrocławskiej i dr Dariusz Sagan z Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Publikacja o. Michała Chabereka, przedstawiona jako główne osiągnięcie naukowe, spełnia wymogi pracy naukowej, ponieważ posiada strukturę rozprawy naukowej, jest recenzowana, a stwierdzenia, które zostały w niej zaprezentowane, są oparte na materiale źródłowym, do którego odnośniki znajdują się w przypisach, a który został systematycznie uporządkowany w bibliografii. Ponadto rozprawa przedstawia badane zagadnienie naukowe w sposób oryginalny i twórczy.

Stwierdzam, że wśród wskazanych do oceny osiągnięć naukowych znajduje się monografia naukowa.

4. Wymóg prawny (3). „Ocena wraz z uzasadnieniem, czy wskazane osiągnięcia naukowe osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego stanowią znaczący wkład w rozwój określonej dyscypliny” (por. art. 219. ust. 1 pkt 2, Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*).

4.1. Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Stawianie pytań o początki i cel istnienia ludzkości jest jednym z przejawów samoświadomości człowieka. Te fundamentalne kwestie zawsze inspirowały ludzi do poszukiwań, dlatego należą do najważniejszych w historii. Pytania graniczne mogą stać się obszarem współpracy nauk przyrodniczych, filozofii i teologii, co bardzo kompetentnie i konsekwentnie przedstawia o. Michał Chaberek w rozprawie pt.: „Wiedza a ewolucja. O tym jak teologia, filozofia i nauki przyrodnicze łączą się w pytaniach o początki”.

Habilitant przyjął jako cel swojej pracy „omówienie podstawowych koncepcji odnajdowanych we współczesnej debacie na temat ewolucji oraz przedstawienie jej możliwego rozwiązania” (s. 7), przy założeniu, że „spór «ewolucja–stworzenie» stanowi szczególny przypadek szerszego zagadnienia, jakim jest relacja między wiarą a nauką” (tamże). Uściślił także, iż „debata ta obejmuje dwa aspekty – pierwszy dotyczy relacji między wiarą i nauką, a drugi między teorią ewolucji w biologii i teologią/filozofią chrześcijańską” (tamże). Cel badawczy został zatem określony.

W swojej pracy Autor posługuje się metodą analizy systematycznej oraz metodą historyczną.

Strukturę omawianej rozprawy habilitacyjnej kształtują trzy rozdziały. W pierwszym, zatytułowanym: „Religia a nauka” Autor zaproponował nowatorskie ujęcie problemu, prezentując i definiując trzy płaszczyzny: nauk przyrodniczych, filozoficzną i teologiczną, jako obszary, na których odbywa się dialog wiary i nauki. Dokonał ponadto analizy wyróżnionych płaszczyzn w ujęciu systematycznym i historycznym oraz wskazał obszary, w których dane dostarczone przez nauki przyrodnicze potrzebują uzupełnienia przez wiedzę filozoficzną (chodzi zasadniczo o metafizykę w ujęciu Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu) i teologiczną (w znaczeniu podstawowego źródła teologii, czyli objawienia biblijnego, wraz z jego interpretacją dokonywaną przez Ojców i Doktorów Kościoła). W pierwszym rozdziale Habilitant postawił sobie za cel ustalenie granic nauk przyrodniczych w dostarczaniu odpowiedzi na pytanie o pochodzenie świata, w tym także człowieka.

W rozdziale drugim, zatytułowanym „Ewolucja a wiedza naturalna” Autor przedstawił odniesienia między naukami przyrodniczymi i filozofią, a teorią ewolucji. W tym rozdziale o. M. Chaberek omówił teorię inteligentnego projektu jako alternatywną do neodarwinizmu. Na docenienie zasługuje oryginalność w podejściu Habilitanta do omawianego zagadnienia, zwrócenie uwagi na mankamenty natury doświadczalnej i logicznej w zakresie konfrontacji teorii ewolucji ze stanem rzeczywistym: „Sama logika kluczowych koncepcji, takich jak transformizm gatunkowy i dobór naturalny, jest wątpliwa” (s. 214). Istotne są także wnioski, które Autor wyprowadza z drugiego rozdziału, mianowicie iż „jedna forma makroewolucji biologicznej, zwana neodarwinizmem, powinna zostać zastąpiona inteligentnym projektem ze względu na dowody przychodzące z nauk biologicznych” oraz że „idea makroewolucji biologicznej (niezależnie od mechanizmu) powinna zostać porzucona w całości ze względu na jej sprzeczność ze zdrową filozofią (*sana philosophia*)” (s. 215). Wartościowe jest także zwrócenie uwagi na procesy modyfikowania metafizyki klasycznej przez wielu autorów podejmujących zagadnienie metafizyki teorii ewolucji (makroewolucji biologicznej) i zajęcie przez Habilitanta negatywnego stanowiska wobec omawianego zjawiska. *Novum* jest także przedstawienie uzasadnienia postawionej przez Autora tezy odnośnie zgodności teorii inteligentnego projektu z zasadą naturalizmu metodologicznego, która obowiązuje w naukach przyrodniczych.

W trzecim rozdziale „Ewolucja a chrześcijaństwo” o. M. Chaberek podejmuje zagadnienie relacji teorii ewolucji i chrześcijańskiej nauki o stworzeniu. Omawia przy tym różne podejścia do tej kwestii (materialistyczny ewolucjonizm, teistyczny ewolucjonizm, progresywne stworzenie i kreacjonizm młodej Ziemi). Przedstawiając teorię inteligentnego projektu i dokonując jej analizy w perspektywie teologii katolickiej, Autor wykazuje, iż nie jest ona sprzeczna z teologicznym traktatem o stworzeniu. Ważne jest także podanie propozycji nowej syntezy wiary i nauki, które o. M. Chaberek postrzega jako możliwe przy zastąpieniu w teologii teistycznego ewolucjonizmu modelem progresywnego stworzenia, zaś w naukach przyrodniczych – przy odejściu od neodarwinizmu na rzecz teorii inteligentnego projektu, który - w ocenie Autora - lepiej odpowiada danym nauk przyrodniczych, pozostając jednocześnie w zgodzie z teologicznym modelem „progresywnego stworzenia”.

Podjęta w tym zakresie praca badawcza Habilitanta stanowi niewątpliwie znaczący wkład w rozwój dyscypliny nauki teologiczne. Służy wprowadzaniu syntezy w odniesieniu do relacji między danymi nauk przyrodniczych, filozofią (*sana philosophia*) i tradycyjną katolicką teologią stworzenia, prezentując model komplementarny.

W rozprawie o. M. Chaberka można także dostrzec pewne mankamenty natury merytorycznej. Habilitant odniósł się wprawdzie do niektórych wypowiedzi naukowców, z którymi wszedł w polemikę odnośnie np. definiowania gatunku (zob. np. s. 105-16), jednak niepotrzebnie zdystansował się od problemu naukowej krytyki teorii inteligentnego projektu, której wyrazem są publikacje, do których można było szerzej nawiązać, z korzyścią dla warstwy merytorycznej rozprawy, takie jak na przykład: A. Grobler, *Słabości eksplanacyjne teorii inteligentnego projektu*, „Filozoficzne Aspekty Genezy” — 2013, t. 10, s. 7-16 czy P. Bylica, *Spór o naukowość teorii inteligentnego projektu*, w: *Teoria inteligentnego projektu nowe rozumienie naukowości?*, red. K. Jodkowski, „Biblioteka Filozoficznych Aspektów Genezy” t. 2, Wydawnictwo Megas, Warszawa 2007, s. 51-78. Ponadto, już w pierwszym przypisie na s. 8 Autor stwierdził, że m.in. „Kenneth R. Miller [...] nie uwzględnia [...] teorii inteligentnego projektu (chyba że na zasadzie pobocznych krytycznych wzmianek)”. Tymczasem, jak dowodzi A. Grzybek, *Kennetha R. Millera krytyka teorii inteligentnego projektu*, w: *Teoria inteligentnego projektu nowe rozumienie naukowości?*, red. K. Jodkowski, „Biblioteka Filozoficznych Aspektów Genezy” t. 2, Wydawnictwo Megas, Warszawa 2007, s. 123: „Miller napisał [...] wiele artykułów, w których stara się pokazać błędy w argumentacji sprzeciwiających się darwinizmowi uczonych, związanych z teorią inteligentnego projektu”.

Przywołane mankamenty rozprawy nie są jednak na tyle istotne, aby mogły przesłonić jej wkład w rozwój teologii. Przedstawiona rozprawa habilitacyjna zasługuje bowiem na ocenę pozytywną. *Novum* ocenianego osiągnięcia naukowego jest merytoryczne i kompleksowe wykazanie drogi twórczego dialogu teologii z naukami przyrodniczymi w zakresie badań nad początkami istnienia świata, w którym żyjemy, oraz przedstawienie oryginalnej propozycji syntezy wiary i nauki. Jest to synteza, która spełnia „wymagania trzech poziomów wiedzy: naukowego (w sensie nauk przyrodniczych), filozoficznego i teologicznego” (s. 7). Należy podkreślić, że praca M. Chaberka OP, będąca dziełem oryginalnym, bardzo dobrze wpisuje się w dziedzictwo naukowe dyscypliny nauki teologiczne.

Stwierdzam, że wskazana przez Habilitanta - jako główne osiągnięcie naukowe - monografia stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki teologiczne.

4.2. Ocena pozostałych osiągnięć naukowych

4.2.1. Ilościowa charakterystyka ocenianego pozostałego dorobku naukowego

Doktor Michał Chaberek OP - poza omówionym głównym osiągnięciem naukowym - opublikował po doktoracie dwie monografie recenzowane, jedną książkę popularnonaukową, dokonał przekładu na język polski dekretów Papieskiej Komisji Biblijnej z lat 1905-1915, dwadzieścia cztery artykuły w punktowanych czasopismach (z listy ministerialnej), osiem rozdziałów w monografiach, cztery artykuły naukowe niepunktowane, siedemnaście artykułów popularnonaukowych oraz trzynaście tekstów publicystycznych.

Habilitant, wykazując znaczną aktywność piśmienniczą, nie zaniedbał także aktywnego udziału w sympozjach, prezentując wyniki swoich badań na osiemnastu konferencjach naukowych.

4.2.2. Istotny wkład w rozwój dyscypliny

Habilitant w publikacjach naukowych w sposób odważny i kompetentny podejmuje ciekawy i ważny - choć w pewnym sensie zaniedbywany przez teologię katolicką - problem tzw. teorii ewolucji. Owocem poszukiwań naukowych jest monografia „Św. Tomasz z Akwinu a ewolucja”, która ukazała się najpierw po angielsku („Aquinas and Evolution”, The Chartwell Press, 2017, 2nd ed. 2019), a następnie po polsku, w Wydawnictwie Marek Derewiecki: Kęty 2019. Ojciec Chaberek, wykazując się erudycją i precyzyjnym myśleniem oraz analizując nauczanie św. Tomasza z Akwinu w zakresie pytań o początki, przedstawił oryginalne wnioski, m.in. wykazał, iż nie można połączyć nauki Akwinaty z ewolucjonizmem teistycznym, chociaż takie próby były podejmowane wcześniej. Zasadnicza trudność w pogodzeniu obu stanowisk dotyczy tego, że św. Tomasz przyjmował osobne stworzenie gatunków, szczególnie zaś człowieka, natomiast ewolucjonizm (także w tej jego odsłonie, która uznaje Boga jako dającego początek) przyjmuje, że powstanie gatunków jest dziełem przyrody. Ponadto Habilitant uzasadnił tezę o zgodności (ale nie zastępowalności) teorii inteligentnego projektu z argumentem Akwinaty dotyczącym możliwości rozpoznania istnienia Boga, znanym jako „piąta droga”. Wykazał także, iż interpretowanie poparcia św. Tomasza dla stanowiska św. Augustyna w kwestii stworzenia nie może być interpretowane jako swego rodzaju otwartość na współczesną teorię ewolucji teistycznej.

Zagadnienia związane z wyjaśnianiem początku świata Habilitant podejmuje także w szeregu artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach punktowanych: *Pochodzenie człowieka a chrześcijański personalizm*, „Studia Teologiczne Białystok-Drohiczyn-Łomża”, (30) 2012, s. 279-292; *Czy św. Augustyn był teistycznym ewolucjonistą?* „Studia Philosophiae Christianae”, (49) 2013/1, s. 5-23; *Tomasz z Akwinu a teistyczny ewolucjonizm*, „Zeszyty Naukowe KUL”, (59) 2016/1 (233), s. 3-25; *Czy chrześcijanin musi być kreacjonistą młodej Ziemi?* „Collectanea Theologica”, (88) 2018/2, s. 65-80; *Classical Metaphysics and Theistic Evolution: Why Are They Incompatible?*, „Studia Gilsoniana”, 8:1 (January–March 2019), s. 47–81; *A Textual Analysis of John Paul II's Teaching on Evolution*, „Studia Gilsoniana”, 8:2 (April–June 2019), s. 231–247; *Metaphysics and Evolution: A Response to Dennis F. Polis*, „Studia Gilsoniana”, 10:1 (Jan-March 2021), s. 45-69; *Progresywne stworzenie jako trzecia droga w sporze o ewolucję*, „Polonia Sacra”, (25) 2021/1, s. 137–159; *The Metaphysical Problem for Theistic Evolution: Accidental Change does not Generate Substantial Change*, „Forum Philosophicum”, (26) 2021/1, s. 35-49; M. Chaberek, R. Carleial, *Human Origins Revisited: On the Recognition of Rationality and the Antiquity of the Human Race*, „Studia Gilsoniana”, 11:2 (April-June 2022), s. 249-287 35-49; *O pochodzeniu teorii ewolucji*, „Teologia i Człowiek”, (57) 2022/1, s. 27–48; *Was Thomas Aquinas a Young Earth Creationist?* „Studia Gilsoniana”, 13:2 (April-June 2024), s. 341-367.

Na szczególne docenienie zasługują artykuły naukowe, w których Habilitant podejmuje polemikę z publikacjami innych autorów: *Creation is not Generation: A Response to Brian T. Carl*, „Studia Gilsoniana”, 10:1 (Jan-March 2021), s. 11-43; *Skąd pochodzą nowe formy substancjalne? Polemika z teistycznym ewolucjonizmem w ujęciu Mariusza Tabaczk*, „Roczniki Filozoficzne”, (68) 2020/4, s. 199-216. Artykuł ukazał się również po angielsku: *Where Do Substantial Forms Come From? — A Critique of the Theistic Evolution of Mariusz Tabaczek*, „Nova et Vetera” English Edition, (22) 2024/1, s. 239-254; *Original Sin, Monogenesis and Human Origins: A Response to Kenneth W. Kemp*, „Forum Philosophicum”, (29) 2024/1, s. 151-163.

Rezultaty pracy naukowej o. M. Chabierka znalazły swoje odzwierciedlenie nie tylko w monografiach i artykułach opublikowanych w punktowanych czasopismach naukowych, ale zostały upowszechnione jako rozdziały w monografiach: „O pochodzeniu ciała człowieka – wiara w stworzenie czy w ewolucję?” [w:] *Zrozumieć wiarę*, red. P. Artemiuk, Płock: Płocki Instytut Wydawniczy, 2013, s. 117-164; „Could God have used Evolution?” [w:] *More than Myth? Seeking the Full Truth about Genesis, Creation and Evolution*, ed. P.D. Brown, R. Stackpole, The Chartwell Press, 2014, s. 228-245; „Nauka i religia w kontekście pytania o

pochozenie gatunków” [w:] *Kościół Franciszka*, red. P. Artemiuk, Płock: Płocki Instytut Wydawniczy 2014, s. 119-141; „Pochodzenie człowieka. O filozoficznych problemach hominizacji” [w:] *Spór o początek i koniec życia ludzkiego*, Lublin: Polskie Towarzystwo Św. Tomasza z Akwinu, 2015, s. 221-255; „Jan Paweł II, teoria ewolucji i inteligentny projekt” [w:] *Jan Paweł II. Posługa myślenia*, t. 2, red. B. Kastelik, A. Krupka, R. Woźniak, Kraków: UPJPII WN, 2015, s. 291-318; „Galileo, Darwin and the Limits of Science” [w:] *Faith, Science and Community: Studies in Honor of the 52th International Eucharistic Congress*, Budapest, 2021, s. 289-300; „Aquinas and Design” [w:] *God's Grandeur. The Catholic Case for Intelligent Design*, ed. Ann Gauger, Nashua, NH: Sophia Institute Press, 2023, s. 259-268; „Is Darwin a Problem for the Church?” [w:] *God's Grandeur. The Catholic Case for Intelligent Design*, ed. Ann Gauger, Sophia Institute Press, 2023, s. 249-258.

Oprócz kwestii związanych z badaniami nad początkiem świata Habilitant podejmuje naukowo również inne zagadnienia, do których należą:

- problem wolności religijnej: *Nauczanie Kościoła o wolności religijnej – zerwanie czy ciągłość tradycji?* „Collectanea Theologica”, (86) 2016/1, s. 107-136; *Wkład chrześcijaństwa w formowanie idei wolności w kulturze europejskiej na tle wybranych poglądów starożytnych i nowożytnych*, „Logos i Ethos”, (48) 2018/2, s. 7-30;
- kwestie społeczne: *Specyfika życia gospodarczego w kontekście wiary katolickiej*, „Studia Teologiczne Drohiczyn-Łomża-Białystok”, (36)2018, s. 95-107; *Emocjonalistyczna koncepcja społeczeństwa w filozofii szkockiego oświecenia na przykładzie Bernarda Mandeville'a*, „Studia Elbląskie”, (21) 2020, s. 455-464;
- zagadnienie życia konsekrowanego: *CMSWR kontra LCWR: O kryzysie i odnowie żeńskiego życia konsekrowanego w USA*, „Collectanea Theologica”, (88) 2018/3, s. 115-135;
- antropologia teologiczna: *Czy teologia ciała jest teologią fundamentalną?*, „Poznańskie Studia Teologiczne”, (33) 2018, s. 115-127; *Przedmiotowe uzasadnienie teologii ciała w kontekście nauki o pochodzeniu człowieka*, „Teologia i człowiek”, (45) 2019/1, s. 31-48; *Człowiek – komputer czy zwierzę? Antropologia adekwatna Jana Pawła II a antropologia ponowoczesna*, „Studia Elbląskie” (20) 2019, s. 531-539;
- inne zagadnienia teologiczne: *O obowiązkowości wczesnych dekretów Papieskiej Komisji Biblijnej*, „Polonia Sacra”, (24) 2020/4, s. 149-167.

Ojciec Chaberek opublikował ponadto cztery artykuły naukowe niepuktowane: Św. Tomasz z Akwinu a ewolucjonizm. Polemika z tezami Piotra Lichacza OP i Williama E. Carrolla, „Filozoficzne Aspekty Genezy”, (9) 2012, s. 33-52; *Thomas Aquinas on Creation*

and the Argument for Theistic Evolution from Commentary on Sentences, Book II, Evangelical Philosophical Society (publikacja internetowa); *Rola nauki w kształtowaniu współczesnej cywilizacji*, Ordo Iuris Cywilizacja, 5 lipca 2024, (publikacja internetowa); *Skąd się wziął spór o ewolucję i dlaczego ma on znaczenie?* Ordo Iuris Cywilizacja, 20 września 2024, (publikacja internetowa).

5. Wymóg prawny (4). Stwierdzenie czy habilitant „wykazuje się istotną aktywnością naukową w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej” (art. 219. ust. 1 pkt 3, Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*).

5.1. Aktywność naukowa w więcej niż jednej uczelni, w szczególności zagranicznej

Habilitant wykazał się istotną aktywnością naukową w amerykańskim think-tanku Discovery Institute (Center for Science and Culture, Seattle Downtown), gdzie przebywał na stypendium naukowym (post-doctoral fellowship) w okresie od września 2012 roku do czerwca 2013 roku. W tym czasie zajmował się m.in. badaniami w zakresie relacji wiary i nauki, przekładem na język angielski swojej książki pt.: „Kościół a ewolucja” oraz spotykał się z naukowcami promującymi teorię IP. Ponadto nabywał w tym czasie doświadczenia, poznając zasady funkcjonowania niezależnej instytucji naukowej.

Doktor Michał Chaberek OP prowadził także wykłady gościnne dotyczące relacji wiary i nauki na University of Mary w Tempe, AZ, jak też na głównym kampusie w Bismarck, ND. Ponadto uczestniczył jako *speaker* w kilku panelach naukowych, m.in. w seminarium dla profesorów Ave Maria University na Florydzie współorganizowane przez Ave Maria University oraz Discovery Institute oraz w seminarium dla profesorów Thomas Aquinas College współorganizowane przez Claremont McKenna College (Claremont Center for Reason, Religion, and Public Affairs).

W roku akademickim 2017/18 Habilitant prowadził ponadto wykłady z antropologii teologicznej dla seminarzystów St. John's Seminary w Camarillo, CA (seminarium Archidiecezji Los Angeles). Prowadził jednocześnie badania nad antropologią teologiczną w St. John's Seminary. W listopadzie 2018 pełnił także funkcję dyrektora programowego i był jednym z prelegentów na międzynarodowej konferencji „Wiara i nauka” (1er Congreso Internacional de Ciencia y Fe) zorganizowanej przez Wydział Teologiczny Uniwersytetu św. Augustyna (Unicervantes San Agustín) w Bogocie.

W sierpniu 2019 roku o. Chaberek uczestniczył w tygodniowej sesji organizowanej przez instytut Upper Room Gathering w Dallas Lake w Teksasie, podczas której wygłosił trzy wykłady związane z tematyką wiary i nauki. W 2020 roku wygłosił także wykład gościnny dla St. Patrick's College w Dublinie, natomiast w lutym 2022 roku na Uniwersytecie Ave Maria (Floryda) przedstawił dwa gościnne wykłady, a w grudniu 2024 wykład na temat pochodzenia człowieka dla studentów i pracowników Christendom College w USA. Od roku 2023 Habilitant współpracuje z The Centre for the Study of Philosophy, Politics, and Religion (CSPPR), instytutem badawczym z Cambridge w Wielkiej Brytanii, który organizuje letnie szkoły „Reclaiming Our Christian Heritage” dla studentów i pracowników naukowych z różnych ośrodków akademickich. Podczas tych szkoleń M. Chaberek OP wygłosił serię wykładów dotyczących relacji wiary i nauki, filozofii św. Tomasza, interpretacji biblijnych oraz teorii inteligentnego projektu. Od 2023 roku wraz z Discovery Institute, Stowarzyszeniem Kultury Chrześcijańskiej, Fundacją En Arche oraz Instytutem Steno, którego jest dyrektorem, organizuje również coroczne konferencje międzynarodowe „Wiara i nauka w dobie sekularyzacji” (dotąd dwie edycje 2023 i 2024). Wśród prelegentów zapraszanych przez Habilitanta są znani naukowcy zajmujący się biologią, fizyką, astronomią oraz filozofią i teologią. Na uznanie zasługuje frekwencja, bowiem w konferencji bierze udział przeszło 150 osób, zatem jest to jedno z największych wydarzeń naukowych poświęconych dialogowi wiary i nauki.

Habilitant od grudnia 2023 do sierpnia 2024 był zatrudniony na etacie w Uczelni Collegium Intermarium (zatrudnienie zostało przerwane ze względu na zamknięcie uczelni), a od października 2019 do teraz jest zatrudniony w Fundacji En Arche, na stanowisku konsultanta naukowego.

Ponadto doktor Michał Chaberek OP wygłosił dwadzieścia trzy wykłady w różnych ośrodkach nauki i kultury w Polsce i Stanach Zjednoczonych.

Stwierdzam, że Habilitant spełnia wymóg prawny wykazania się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, w szczególności zagranicznej (por. art. 219 ust. 1 pkt 3, Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*).

5.2. Aktywność naukowa – udział w projektach/grantach

Habilitant uczestniczył w realizacji projektu naukowego pt. *Architektura i infrastruktura Wielkiego Resetu – studium transformacji ku cywilizacji informacyjnej*, realizowanego na Politechnice Warszawskiej w okresie od 20 lipca 2022 do 19 października

2024 roku, biorąc czynny udział w seminariach i zebraniach naukowych. W trakcie seminarium w dniu 24 maja 2024 przedstawił wykład pt. *Dominująca narracja na temat sztucznej inteligencji jako jeden z elementów Wielkiego Resetu* i przedłożył Zespołowi Projektowemu jego streszczenie w formie pisemnej. Ponadto w dniach 27-29.06.2024 wziął udział w międzynarodowej konferencji naukowej projektu pt. *Architektura i infrastruktura Wielkiego Resetu – efekty badawcze i odbiór społeczny*, podczas której uczestniczył w panelu dyskusyjnym nad wystąpieniem prof. Andrzeja Targowskiego z Western Michigan University, pt. *Rola cybernetyki w cywilizacyjnych przeobrażeniach świata*. Projekt był finansowany z budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla społeczeństwa”.

5.3. Doświadczenie administracyjne

Habilitant – oprócz pracowitości naukowej – wykazał się także umiejętnościami organizacyjnymi i doświadczeniem administracyjnym, o czym może świadczyć fakt, iż w roku akademickim 2023/2024 powołał jednostkę naukowo-badawczą Instytut Steno Wiara i Nauka, którego jest dyrektorem.

5.4. Popularyzacja badań naukowych

Habilitant opublikował kilkanaście artykułów popularyzujących naukę w języku polskim i angielskim: *Darwin nie wytrzymuje dowodów naukowych. Z dominikaninem, ojcem Michałem Chaberkim, autorem książki Kościół a ewolucja, o religii, ewolucji i politycznej poprawności w nauce rozmawia Petar Petrović*, „Opcja na prawo”, nr 4/133, październik 2013; *Koniec ewolucji? O teorii inteligentnego projektu (IP) z o. Michałem Chaberkim OP rozmawia Monika Florek-Mostowska*, „Gość Niedzielny”, 3 listopada 2013, s. 56-57; *On Evolution, Theology and Thomism: An Interview with Michael Chaberek*, *Evangelical Philosophical Society*, Rozmowa opublikowana na stronie internetowej Evangelical Philosophical Society, July 26, 2015; <https://www.epsociety.org/2015/07/26/on-evolution-theology-and-thomism-an-interview-with-michael-chaberek/> (dostęp: 14.12.2024); *Stworzenie to nie ewolucja. Jak powstał świat?* „Do Rzeczy”, 2 lutego 2018, s. 56-59; *Guru nowych czasów*, „Do Rzeczy”, 8 maja 2019, s. 54-57; *Życie zostało zaprojektowane. Z biochemikiem Michaeliem Behe rozmawia dominikanin o. Michał Chaberek*, „Do Rzeczy”, 29 czerwca 2020, s. 56-57; *Początki świata*, „Rycerz Młodych”, 1(81)2021, s. 23; *Początki świata (2)*, „Rycerz Młodych”, 2(82)2021, s. 23;

Musi być jakaś siła działająca celowo. Portal dorzeczy.pl, 22 maja 2023, <https://dorzeczy.pl/opinie/440214/o-chaberek-musi-byc-jakas-sila-dzialajaca-celowo.html> (dostęp: 14.12.2024); *Darwin się mylił*, „Do Rzeczy”, 29 maja 2023, s. 50-52; *Teologia Johna Templetona*, „Do Rzeczy”, 3 lipca 2023, s. 46-48; *Faith, Science, and Secularization — An Illuminating Conference in Poland*. Artykuł w serwisie Evolutionnews.org: <https://evolutionnews.org/2023/06/faith-science-and-secularization-an-illuminating-conference-in-poland/> (dostęp: 20.06.23) oraz *Return of the God Hypothesis in Poland*. Artykuł w serwisie Evolutionnews.org <https://evolutionnews.org/2024/06/return-of-the-god-hypothesis-in-poland/> (dostęp: 10.07.24).

5.5. Aktywność w stowarzyszeniach

Doktor Michał Chaberek OP jest członkiem Polskiego Towarzystwa Tomasza z Akwinu.

6. Konkluzja i ocena całościowa

Stwierdzam, że przedstawiony przez o. dra Michała Chaberkę OP znaczny dorobek naukowy, na który składają się trzy monografie (w tym jedna przedłożona jako główne osiągnięcie naukowe), ponad trzydzieści artykułów naukowych, artykuły popularyzujące naukę i wystąpienia na konferencjach naukowych, praca dydaktyczna w polskich i amerykańskich uczelniach wyższych oraz udział w projekcie naukowym realizowanym przez Politechnikę Warszawską, stanowi istotny wkład w rozwój dyscypliny nauki teologiczne i zasługuje na jednoznacznie pozytywną ocenę.

W związku z powyższym stwierdzam, że recenzowane osiągnięcia o. dra Michała Chaberkę OP spełniają wymagania, o których mowa w art. 219 ust. 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* i wnioskuję do Rady Dyscypliny Nauki Teologiczne Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu o dopuszczenie o. dra Michała Chaberkę OP do kolejnych etapów postępowania w sprawie nadania mu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk teologicznych, w dyscyplinie: nauki teologiczne.

Obra, 17.05.2025 r.

o. Sebastian Wiśniewski OMI